

EDEBİYAT GELENEĞİYLE KURDUĞU İLİŞKİ AÇISINDAN SEZAI KARAKOÇ'UN “GAZEL” ŞİİRİ

Büşra SÜRGİT*

Özet

Sezai Karakoç, modern Türk şiirinin temel taşlarından biridir. Sanatçı, gelenekle kurduğu irtibat açısından oldukça önemli bir isimdir. Karakoç, bu irtibatı hem düşünce ekseninde, hem de edebiyat düzleminde gerçekleştirmiştir. Bu makalede, “Gazel” başlıklı şiirinden yola çıkılarak Karakoç’un geleneği nasıl, hangi şiirsel ve fikrî yaklaşım ve değerlendirmeler ile benimseyip, şiirini yapan biçim ve içerik öğeleri olarak nasıl özümlediği tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sezai Karakoç, modern şiir, gelenek, Türk edebiyatı

“GAZEL” POEM OF SEZAI KARAKOÇ IN TERMS OF THE RELATIONSHIP WITH THE TRADITION

Abstract

Sezai Karakoc is one of the corner stones of modern Turkish poetry. The artist is a crucial name in terms of the relationship he established with the tradition. Karakoc, achieved this relationship both in conceptual and literary levels. In this article, focusing on the poem entitled “Gazel”, it will be identified how and with which poetical and intellectual approaches, Karakoc adopts the tradition and how he assimilates the tradition as formal and contextual elements that make his art.

Keywords: Sezai Karakoc, modern poetry, tradition, Turkish literature

GAZEL¹

Rüzgâr ıdıdı titredi çiğ gül düştü
Tutunduğu dalı tutuşturup bülbül düştü

Gün doğumundan gün batımına kızardı bahçe
Bir bir leylak nergis lale ve sümbül düştü

* Araş. Gör Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, bsurgit@yildiz.edu.tr

¹ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2010, s.615.

Ne çam dayandı ne kestane ne kavak ne nar
Bin yıllık çınar gürül gürül düştü

Geçti mi ki yeşilin sonsuzluk yüklü çağı
Kader yanardağından kızıl kara kül düştü

Vakit görmemişti böyle bir kıyameti
Akıl sarardı karardı ruh gönül düştü

Giriş: Modern Türk Şiirinde Gelenekle İlişki Kurma Çabaları İçinde Sezai Karakoç

Klasik Türk şiirinin kaynakları, sosyal düzlemde Batı'dan gelen fikirlerle yerinden oynadıkça şiirin ana gövdesini de kabuk değiştirmeye zorlamıştır.² Türk şiirinde gelenek, Tanzimat sonrasında şairin reel hayata yönelmesiyle metafizik boyutlu kimliğiyle mesafesini açmaya başlamıştır. Fakat henüz ciddi bir kopuş yoktur; gelenekten büsbütün uzaklaşmamıştır. Öte taraftan 20. yüzyılda modernizm ideolojisinin resmen benimsenmesiyle gelenek, "eski" olarak ilan edilince şairin ve şiirin konumu büsbütün değişmiştir.³ Altı yüz yıl boyunca hâkim olan metafizik kaynaklı epistemoloji, yerini seküler, pozitivist ve modernist bir epistemolojiye terk etmek durumunda kalmıştır. Böylece modern Türk şairleri, kendilerinden önce oluşmuş kültür dünyası ile onun araçlarını (din, tasavvuf, İslam tarihi ve klasik şiir) yakından müşahade etme imkânından mahrum bırakılmışlardır. Bu durumun tesiriyle geleneksel hayat mekanizmasının görünüm biçimlerini, ait oldukları toplumsal yapının içinden seslendirmeleri imkânsız hâle gelmiştir. Zira artık ondan uzak düşmüşlerdir. Artık genel yönelim, geçmişin tazeliğini bulmak değil, geçmişin yükünü sırtından atmak şeklinde gelişmeye başlamıştır.⁴ Eskinin devleriyle tanışmak, bir zorunluluk olmaktan çıkmıştır.⁵ Bir önceki kuşağa yönelen başkaldırma, artık eski değerlere başkaldırma ile birlikte var olmuştur.

Bu sarsıcı değişim, modern şairlerin, metinlerini oluşturma süreçlerinde, geleneğin muazzam şiirini, bir ana damar olarak devam ettirmelerine engel oluşturmuştur. Zira içtenlikle istenmesi hâlinde bile bu dileğin gerçekleşmesi artık kolay görünmemektedir. Geleneğin halkasına dâhil olmayı isteyen bir şairin öncelikle geleneksel şiir dinamiklerini tanıması, sevmesi ve onları aşmaya çalışması gerekmektedir. Oysa 1950'li yıllar yalnız şairler olarak değil, okuyucuları açısından da Osmanlıcayı bilmeyen ilk kuşağı getirmiştir. Bu kuşak, Osmanlıcayı olağan eğitim öğretim içinde öğrenmeden yetişen ilk edebiyat kuşağıdır. Eski

² Ertan Örgen, *Türk Şiirinde Gelenek*, Palet Yayınları, Konya, 2010, s.43.

³ Ertan Örgen, *a.g.e.*, s.405.

⁴ Ebubekir Eroğlu, *Modern Türk Şiirinin Doğası*, 3.baskı, YKY, İstanbul, 2011, s.15.

⁵ Ebubekir Eroğlu, *a.g.e.*, s.15.

şairleri okumak, artık oldukça zahmetli bir ilgiyi gerektirmektedir.⁶ Gelenele bağları, kendi istemi dışında koparılmış her modern şair, böylesi uzun soluklu bir çabaya girişmeyi göze alamamıştır. Tam da bu durumla ilintili olarak Cumhuriyet dönemi şiirlerinin belirginleştirdiği ve yansıttığı tabloda, farklı duruşlar ve tavırlar karşımıza çıkmaktadır.

Bu başkalaşım sürecinde modern şairlerin bir bölümü, geleneği tümüyle inkâr edip alternatif Batılı kaynaklara yönelmişlerdir. Cahit Sıtkı Tarancı, Sabri Esat Siyavuşgil, Ahmet Muhip Dıranas, Yaşar Nabi Nayır ve Ahmet Hamdi Tanpınar gibi sanatçılar yüzlerini Fransa'ya çevirmişler, biçim ve içerik açısından Fransız sembolizminden esinlenen metinler ortaya koymuşlardır. Özellikle modern şiirin Batı'daki kalkış noktası olan Baudelaire'den etkilenmişler; bunun sonucunda Batı şiirinden gelen hayat ve insan ilgileri etrafında durmuşlardır.

Kimi şairler yerlilik kaygısıyla eski Anadolu uygarlıklarına ve Yunan mitolojisine yönelmişlerdir.⁷ Edip Cansever, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rifat Yunan mitolojisi ile hümanizmi birlikte değerlendirmişler; kökeni başka dinlere dayanan uygarlıkların kalıntılarını işlemeyi tercih etmişlerdir.

Modern Türk şiirinde gelenele ilişkisini sürdüren şairler geniş bir yelpazede yer almaktadır. Bunların bir bölümü, geleneksel şiiri içselleştirme gereğini bile duymadan onun dilini, sesini, motiflerini yahut temlerini şiirlerine serbestçe serpiştirmişlerdir. Geleneği, şiirlerini zenginleştirecek bir çeşit garnitür, bir tür arkaik unsur, yararlanılacak kültürel bir araç olarak değerlendirmişlerdir. Onların gözünde salt beslenilecek bir kaynaktır gelenek. Bir başka deyişle bu şairler, geleneğin arkasındaki kültürel yapıya ve dünya algısına nüfuz etme ihtiyacını hissetmemişlerdir. İsmi ile "gazel" ve "kaside" gibi başlıklar dışında, şekil olarak divan şiiriyle ilgisi olmayan şiir kitapları yayımlamışlardır. Cemal Süreya, Turgut Uyar ve İlhan Berk bu çerçevede zikredilebilecek şairlerin başında gelmektedir.⁸

Geleneksel şiir değerlerine tutunan bazı şairler ise hazır buldukları ifade kalıplarını olduğu gibi kullanmışlar, varılacak son noktadaymış gibi yazmışlardır.⁹ Geleneksel şiiri, modern şiirle kaynaştırma ya da onu ileriye taşıma gibi bir amaç gütmemişler; bu şiiri, geleneksel duyum tarzının kalıpları içinden çıkmaksızın, aynen taklit etmişlerdir. Oysa bir kelimeyi veya dizeyi aynen tekrar etmek ya da aynı tarzda taklit etmek, geleneğin gelişimi açısından yanlış ve faydasız bir bakıştır. Hisarcılar, gelenekçi bir tutum sergilemişler, hem konu hem de şekil

⁶ Eroğlu, *a.g.e.*, 43.

⁷ Muhsin Macit, *Gelenekten Geleceğe*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2005, s.26.

⁸ Modern Türk şiirinde gelenekten yararlanma konusuna ilişkin tartışmalar ile bunların kapsamlı bir değerlendirmesi için bkz. Ertan Örgen, *Türk Şiirinde Gelenek*, Palet Yayınları, Konya, 2010; Cevat Akkanat, *Gelenek ve II. Yeni Şiiri*, Okur Kitaplığı, İstanbul, 2012.

⁹ Eroğlu, *a.g.e.*, s.21.

açısından eski birikimi aynen devam ettirme gayreti içinde oluşlardır. Bekir Sıtkı Erdoğan, Kemal Edip Kürkçüoğlu, Abdullah Öztemiz, Necat Sefercioğlu ve Ali Ulvi Kurucu bu tavırlarıyla fazla bir yenilik getirmeyen metinler kaleme almışlardır. Bu yüzden modern Türk şiirinin ileri bir noktaya taşınması hususunda üstün bir katkı sağlayamamışlardır.

Ertan Örgen'in ifade ettiği gibi gelenek, artık kendi öz tanımının da dışına çıkılarak sadece bazı söz kalıpları ve biçim tekrarları olarak algılandığından ötürü onun bağlandığı metafizik düzey çoğu kez göz ardı edilmiştir.¹⁰ Geleneğin imkânlarını dönüştürerek modern bir eser üretilmediği müddetçe divanlardan ve mesnevilerden devşirilmiş sözcüklerle yalnızca bir geçmiş zaman atmosferi yaratılabilir. Dolayısıyla gelenekten, bir üst dil, bir şiir dili oluşturmak maksadıyla yararlanmak, geleneği yeniden üretmek, daha kalıcı bir yaklaşımdır.¹¹

Öte taraftan yukarıda sözünü edilen yolların uzağından geçen, sayıca az olsa da bazı şairler, edebiyat geleneği ile onu kuşatan kültür yükünü, metafizik bağlamda bir beslenme kanalı olarak algılamışlar; sahil kimliklerini o metafizik kanala entegre olunca kazanabileceklerine inanmışlardır.¹² Dahası geleneği, yaşanabilir bir iklim olarak idrak etmişler, şiirlerini böyle bir algılayış biçiminin ışığında kaleme almışlardır. Bu şairlerin başında gelen Sezai Karakoç (1933-), kendini geleneğe eklemleyebilen ender sanatçılardandır. Karakoç, modern Türk şiirinde gelenekle kurduğu irtibat açısından oldukça önemli bir isimdir. O, bu irtibatı hem düşünce ekseninde, hem de edebiyat düzleminde gerçekleştirmiştir. Modern Türk edebiyatında gelenek ve edebiyat ilişkisine dair en dikkate değer fikir ve tutumun, ifadesini, T.S. Eliot'ın geleneğe yaklaşımını bizim kültürümüz ve edebiyatımız için daha da genişletip sağlam bir temele oturtmak suretiyle, onun kaleminde bulduğunu dile getirmek doğru bir tespittir.

Karakoç, modern Türk şiiri içinde çok özgül bir yere sahiptir.¹³ O, İslami hassasiyet taşıyan bir şair olarak hem hayatı yoklamış, hem de metafiziğe açılmıştır.¹⁴ Kendisini “neo-realist”¹⁵ olarak tanımlayan şairin edebiyat geleneğiyle ilişkisi, Turan Karataş'ın *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç* adlı çalışmasında belirttiği gibi “şuurlu bir yöneliştir”.¹⁶ O, gelenekten yararlanırken aktarmacılık ve taklitten uzak durmayı başarmıştır.

¹⁰ Örgen, *a.g.e.*, s.405.

¹¹ Muhsin Macit, *a.g.e.*, s.173.

¹² Büşra Sürgit, “Cahit Zarifoğlu'nun Şiirlerinde Tasavvufun Görünüm Biçimleri”, *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 9/3 Winter 2014, s.1290.

¹³ Ahmet Oktay, “Karakoç İçin”, *Hece*, Sezai Karakoç Özel Sayısı, S.73, Ankara, 2010, s.441

¹⁴ Örgen, *a.g.e.*, s.378.

¹⁵ M. Fatih Andi, “İstanbul'a İki Bakış: Sezai Karakoç ve Cemal Süreya'nın Şiirlerinde İstanbul”, *Güneşe Tutulan Ayna*, İstanbul, Hat Yayınevi, 2010, s.139.

¹⁶ Turan Karataş, *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 1998, s.300.

Usta şair, bu konudaki görüşlerini edebiyat merkezli düzyazılarına da yansıtmıştır. *Edebiyat Yazıları-I*'de yer alan "Şair ve Gelenek" başlıklı yazısı bu bağlamda oldukça kuşatıcı, besleyici ve ufuk açıcı bir metindir. Sanatçı, burada öncelikle "gelenekten yararlanma" kavramının günümüzde yanlış anlaşıldığını ifade eder. Ona göre eski şekilleri doğrudan doğruya taklit etmek ya da yalnızca ismen kullanmak kabul edilmemesi gereken tavrılardır. Şairin ilk aşamada yapması gereken şey, geçmiş zaman eserlerini kopya etmek değil onları sevmek ve özümsemektir.¹⁷ Gelenek, şairin ilk dünyasıdır. Karakoç'a göre gelenek, "çok boyutlu" ve "çok cepheli" bir dünya olarak şairin okuludur. Genç şair, bu okuldan aşkla, sevgiyle ve çileyle geçmek durumundadır.¹⁸ O, kendine güveni ilk orada duyar. Karakoç, bu noktadan yola çıkarak şairin kendinden öncekilere sevgiyle bakması, onların beyitleriyle sanki kendi eserleriymiş gibi iftihar etmesi gerektiğine inanır. Bununla birlikte bu sevgi ve hayranlık, zaman içinde kendi şiirini kurduğunda onlara eleştirel bir gözle yaklaşmasına engel olmamalıdır. Genç şair, yerinde ve zamanında olmak kaydıyla sorularını yöneltebilir. Bu değerlendirme, kadim sanatçıların içinde bulunduğu şartları anlamasına ve daha gerçekçi bir yorum yapmasına zemin hazırlayacaktır.

Daha sonra şairin ikinci bir adımı atması gerekmektedir. Artık hayranlık duyduğu usta sanatçılarla yarışma çabası içine girmelidir. Bu, kendini anlaması ve gücünü değerlendirmesi açısından zorunludur. Kısacası o, başlangıçtaki etkilene sürecini aşmalı, üzerindeki etkilerden silkinip kurtulmalıdır. Karakoç, bu yeni süreci "gelenekle hesaplaşma" dönemi olarak nitelendirir.¹⁹ Bu hesaplaşma çoğu zaman oldukça şiddetli geçer. Zira şair, dışarıdan âdeta geleneğe başkaldırıyor gibi bir izlenim vermektedir. Ayrıca gizliden gizliye bir panik yaşamakta, geçmişin muazzam şiir hazinesi karşısında özgün bir eser vücuda getirememekten korkmaktadır. Buna ilaveten geleneğin hiyerarşisi ve kılı kırk yaran protokolü onu sıkmaktadır. Girişimlerinin başarısız olması onu umutsuzluğa sürüklemektedir. Karakoç'a göre şair, bu kaygıları bir tarafa bırakmalı ve yalnızca kendinden öncekileri aşmaya çalışmak için gayret sarf etmelidir. Eskilerin bıraktığı noktadan alıp ileri götürmesi çok değerli bir çaba olacaktır.

*"Oysa şairin yapacağı iş, basittir ve o da gürültü kopararak geçmiştekileri yıkmak değil, eser vermektir. Gerçekten, verdiği eser yeni ise, öncekileri bir parça eskitecektir. Onlar eskimekle elbet bir şey kaybetmezler; ama şair, bir şey kazanır."*²⁰

Gelenek, şair için çetin, çileli ve yorucu bir sınavdır. Aynı zamanda "kor-

¹⁷ Sezai Karakoç, "Şair ve Gelenek", *Edebiyat Yazıları I*, 4.baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1997, s.111.

¹⁸ Sezai Karakoç, *a.g.e.*, s.114.

¹⁹ Sezai Karakoç, *a.g.e.*, s.108.

²⁰ Sezai Karakoç, *a.g.e.*, s.109.

kunç aldatıcı, âdeta hilecidir”. Çünkü önceleri genç şairi kendine çeker ve ona özgüven aşılar. Fakat daha sonra baskı yoluyla onu bu yoldan döndürmeye çalışır. Şair, bu çetrefilli yolda yürüme konusunda sebat etse bile öncü şairler dünyası âdeta onun karşısına dikilir ve moralini bozmak ister. Dayanamayıp kaçanlar, bu ağır sınavı vermeyi başaramazlar. Bütün eziyetlere direnenler, dayananlar ve diretenler kazanırlar: *“Böylelikle ki, yeni eser, geçmişle karşılaşmış ve yıkılmamış, sonunda da onun onayını almıştır.”*²¹

Daha önce geleneğe başkaldıran şair, giderek yumuşar ve daha hoşgörülü bir kişiliğe bürünür. Çünkü kendisi de bir gün “gelenek denen o geçmiş zaman kataloğuna ve kalamozasına” sokulacaktır. Karakoç’a göre yeni olmak, “eski”nin sırrına vâkıf olmaktır. Çünkü o “eski”, bir nevi “ölmezlik” kazanmıştır. Şair, işte bu sonsuzluk sırrının peşindedir.

Günümüz şiirinde eskileri inkâr etmek, onların Türk şiirine yaptığı katkıları yok saymak bir başarı kriteri olarak addedilse bile bu durumun geçici olduğu unutulmamalıdır. Şair, ancak köklü, orijinal ve kalıcı eserler vermekle kendini kabul ettirebilir. Diğer taraftan şiir geleneğine saygı gösterilmesi, eski sanatçıların tanrılaştırılması ve asla eleştirilmemesi anlamına gelmez. Yeniden değerlendirme her zaman mümkündür ve geçerlidir.

Kısacası Karakoç, orijinal metinler ortaya koymak isteyen her şairin öncelikle gelenek tarafından onaylanması gerektiği kanısındadır. Geleneği kutsallıkla ilişkilendiren sanatçı için sanat eseri, fizik ötesine bir çıkıştır.²² O, geleneği büyük bir medeniyete sahip olan bir milletin asırlar boyunca hayatla yoğurarak ortaya koyduğu bir ürün olarak görür. Bu edebi verim, şair için son derece kıymetli bir menbadır. Karakoç, sırtını bu kaynağa dayadığı müddetçe kendi zamanını aşmaya muvaffak olur. Dolayısıyla geçmişi ve hâli aynı anda yaşama şansına kavuşur.²³

Sezai Karakoç, aynı yazısında “gelenekten yararlanma” kavramının yanlış bir biçimde algılandığına dikkat çeker. Zira birçok şair, bu kavramı “geçmiş şekilleri taklit” ya da “onların adlarını kullanma” olarak yorumlamaktadır. Hâlbuki sanatçı, yapılacak yeniliğin biçimde değil, ruhta olması gerektiği görüşündedir.²⁴ Buna ilaveten gelenekten istifade etmek, bir sevme, tanıma ve hemhâl olma süreci yaşamayı gerektirmektedir.

“Oysa geleneğe bakış, her şeyden önce, o geçmiş zaman eserlerini sevmek, onlardan zevk almayı bilmek, geçmiş sanatları ve şairleri daha yakından

²¹ Sezai Karakoç, *a.g.e.*, s.113.

²² Örgen, *a.g.e.*, s.380.

²³ Halef Nas, “Modern Türk Şiirinde Geleneğin İzleri”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa, 2006, s.153.

²⁴ Sezai Karakoç, *a.g.e.*, s.109.

tanımaya çalışmak, âdeta onlarla birlikte olmak, onlarla gün geçirmek, zihninde ve hayalde olsun, onların eserlerini vermelerini izlemek, buna tanık olmak ve bu izleyiş ve tanıklıktan sonsuz bir mutluluk duymak demektir."²⁵

Karakoç, bu görüşleriyle, gelenek-edebiyat ilişkisi üzerine yaptığı dikkate değer değerlendirmelerle adından sıkça söz ettiren İngiliz şair Thomas Stearns Eliot'la ortak paydada buluşmuş olmaktadır. Eliot da yeniliğin, her zaman "körükörüne tekrardan" daha iyi olduğuna inanır.²⁶ Şaire göre gelenek, bir önceki neslin başarılarını eleştirmeksizin aynen kopyalamak anlamında kullanılacaksa kesinlikle ondan kaçınmak gerekir. Zira gelenek, bundan daha geniş bir anlam çerçevesinde yorumlanmalıdır. O, hiçbir gayret sarf etmeksizin edinilecek bir miras değildir. Geleneğe sahip olmak için öncelikle tarih şuurunu geliştirmeye ihtiyaç vardır.

*"Tarih şuuru, sadece "geçmiş"in geçmişliğini bilmek değil, fakat onun "hâl"de de var olduğunu anlamak demektir. "tarih şuuru" olan bir şair, yalnız kendi zamanının şuurunu ifade etmekle kalmaz. Onun için Homer'den bu yana bütün Avrupa edebiyatı ve onun içinde düşünülmesi gereken kendi milletinin edebiyatı aynı anda vardır ve bütün edebi eserler organik bir bütün oluştururlar."*²⁷

Eliot, bir şairin, kendisinden sonrakilere iletmek istediği mesajı tek başına verebilmesinin mümkün olmadığını vurgular. Onun bize vereceği dünya görüşü, geçmişteki şair ve sanatçıların görüşleriyle ilişkisi bakımından yorumlanabilir.²⁸ Eliot, içinde yaşadığımız çağa kadar ortaya konulmuş olan bütün sanat eserlerinin, kendi aralarında ideal bir düzen ve bütün oluşturduğu fikrindedir. Bu bağlamda yeni bir eser yaratıldığı zaman eski eserlerin oluşturduğu organik bütün, yeni bir düzenlemeye tâbi olmaktadır. Bundan ötürü "organik bütün" fikrini kabul eden herkesin, "hâl"e geçmişin yön verdiğini, fakat geçmişin de çağın şuuruyla yoğrulduğunu kabul etmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan yeni bir eserin, hiçbir yenilik getirmeksizin eski eserlere tıpa tıpa benzemesi, bu anlayışın dışında kalmaktadır. Zira bu ölçüde bir benzeyiş, metni sanat eseri olmaktan çıkarmaktadır. Sanatçının şuurunda olması gereken şey, geçmişin en belli başlı eserlerinde esasta aynı kalan ve zamanımıza kadar akıp gelen ana çizgidir.²⁹ Bir sanatçının gelişmesi demek, onun kendi şuurunun sınırları dışına taşabilmesi, kendisini geleneğin bir parçası haline getirebilmesi

²⁵ Sezai Karakoç, *a.g.e.*, s.111.

²⁶ T. S. Eliot, "Gelenek ve Şair", *Edebiyat Üzerine Yazılar*, (Çev. Sevim Kantarcıoğlu), Paradigma Yayınları, İstanbul, 1997, s.2.

²⁷ T. S. Eliot, *a.g.e.*, s.3.

²⁸ T. S. Eliot, *a.g.e.*, s.3.

²⁹ T. S. Eliot, *a.g.e.*, s.4.

demektir.³⁰ Şair, kendisini, eserinden daha değerli olan muazzam bir şuura bırakmayı bilmelidir.

Geleneği, medeniyetin ruhu olarak görüp, bir benimseyiş, -kendi tabiriyle- “özümseyiş” bilinç ve istikrarı, yani düşünce planındaki bu temellendirme, Sezai Karakoç’un şiirinde de karşılığını bulur. 1950 sonrası Türk şiirinin bu bağlamda en dikkate değer ve kendisinden sonraki şair nesillerine etki etmiş ismi Sezai Karakoç’tur.

Sanatçının birçok şiirinde geleneğin izlerine tesadüf etmek mümkündür. *Hızır ile Kırk Saat*’ten sonra onun şiiri, eski şiirimizin ruhunun ve algılayış biçiminin çağdaş bir yorumu niteliğindedir.³¹ *Hızır ile Kırk Saat*, *Leyla ile Mecnun*, *Taha’nın Kitabı* ve *Gül Muştusu* adlı kitaplarda gelenek; gerek motif ve gerekse tem olarak yoğun bir şekilde karşımıza çıkar. Şair, sık sık divan şiirinin temel dayanaklarından biri olan *Kur’an-ı Kerim*’e, peygamber kıssalarına, klasik eserlere, kısacası İslam medeniyetinin yapıcı unsurlarına göndermeler yaparak gelenekle bağlantısını güçlendirir. Bundan dolayı okuyucu, bu eserlerde yoğun bir metinler arasılıkla karşı karşıya kalır.

Edebiyat Geleneğiyle Kurduğu İlişki Açısından Sezai Karakoç’un “Gazel” Şiiri

Şairin tüm şiirlerini bir araya getirdiği *Gün Doğmadan* dikkatle tetkik edildiğinde Karakoç’un, bilhassa son şiir kitaplarında daha yoğun olmak üzere, divan şiirinin gazel, mesnevi ve rubai gibi geleneksel biçimlerini, modern şiirin estetiği içinde yeniden işlevsel hâle getirdiği görülür.³² “Şairlere ve Şiire Dörtlükler”, “Rubailer”, “Kızkulesine Gazel I”, “Kızkulesine Gazel II” ve “Diriliş” bu bağlamda öne çıkan ve anılması gereken metinlerin başında gelmektedir.

Yukarıda tam metni verilen “Gazel” de Sezai Karakoç’un böylesi ürünlerinden biridir. 1982’de kaleme alınmış olan bu şiir, sanatçının *Ateş Dansı* kitabında yayımlanmıştır. Bu şiirin metinler arası ilişkiler³³ bağlamında divan edebiyatı geleneğimizle nasıl bir ilişki kurduğu konusunun kurcalanması yararlı olacaktır.

Öncelikle şiirin başlığı yani “gazel” sözcüğünün üzerinde durulması gerekmektedir. Bilindiği üzere gazel, klasik şiirin en sık kullanılan formlarından biridir. İki mısralık beyitlerin bir araya gelmesiyle oluşan gazelin düzeni aa, xa, xa, xa, xa şeklindedir. Şairin mahlası genellikle son beyitte bulunur. Gazellerin

³⁰ T. S. Eliot, *a.g.e.*, s.6.

³¹ Muhsin Macit, *a.g.e.*, s.42.

³² M. Fatih Andi, “Gidelim Serv-i Revanım Yürü... Ama Nereye?”, *Güneşe Tutulan Ayna*, Hat Yayınevi, İstanbul, 2010, s.26-27.

³³ Metinler arası ilişkiler kuramı hakkında daha fazla bilgi ve yorum için bkz. Kubilay Aktulum, *Metinler Arası İlişkiler*, Öteki Yayınevi, Ankara, 2000.

beyit sayısı ise genellikle beş ile dokuz arasındadır. Divanlarda toplanan gazelle-
rin büyük bir kısmı beş beyitten oluşmuştur.³⁴

Gazel, aynı zamanda divan şairlerinin en fazla itibar ettikleri ve en fazla
kullandıkları nazım biçimidir. Bir şairin edebi şahsiyetinin en rahat görüldüğü,
onun sanatındaki yeteneğini ortaya koyan nazım biçimi şüphesiz gazeldir. M. A.
Yekta Saraç'ın vurguladığı gibi gazelin hacim bakımından sınırlı olması, şairi,
bu kısa hacimde bütün sanatkârlığını, edebi kabiliyet ve hünerini ortaya koyma
zorunluluğuyla imtihan eder. Bundan ötürü gazeller, anlam yoğunluğu en fazla
olan divan şiirleri olarak algılanmıştır.³⁵

Karakoç'un metnini gazel türüne ait karakteristikler ışığında değerlendire-
biliriz. Karakoç'un bu gazeli beş beyitten müteşekkildir. İlk beytin kafiye düze-
ni aa'dır. Diğer beyitler ise xa şeklinde organize edilmişlerdir. Bu durumda şiir,
kafiye ölçüsü ile beyit sayısı hususlarında klasik gazel formuyla paralel bir yol
izlemektedir. Bunlara ilave olarak gazel, "düştü" redifiyle dikkat çekmektedir.
Zihnimizde biriktirdiğimiz gazelleri hızla gözden geçirdiğimiz zaman divan şa-
irlerinin birçoğunun mezkûr redifle çeşitli gazeller kaleme aldıklarını hatırlarız.
On yedinci yüzyılın önde gelen mutasavvıflarından biri olan Niyâzî-i Mısri'nin

"Çün sana gönlüm mübtelâ düşdi
Derd ü gam bana âşinâ düşdi

Zühd ü takvâya yâr idim evvel
Aşk ile benden hep cüdâ düşdi"³⁶

mısralarıyla başlayan gazeli ile Mevlevî dedesi Şeyh Gâlib'in

"Yine zevrak-ı derûnum kırılıp kenâra düştü
Dayanır mı şîşedir bu reh-i sengsâra düştü"³⁷

matlı gazeli bunlara örnek teşkil eder. Bununla beraber Karakoç'un ga-
zelinin bu metinlere göndermede bulunduğunu iddia edecek bir ipucuna sahip
değiliz.

Divan şiirinin en mühim biçimsel özelliklerinden bir diğeri de kafiye-
dir. Şiirde yer alan beyitlerde, redif öncesindeki kelimelerin son harflerine dikkat
edildiğinde bunların ikişer sesinin (-ül) benzeştiği fark edilmektedir. Şiir, "ül"
sesleriyle tam kafiye yapısını arz etmektedir. Kafiyeler ve redifler şiire bir iç
âhenk kazandırmakta, âdeta ona bir musiki havası vermektedir.

³⁴ M. A. Yekta Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, 3F Yayınları, İstanbul, 2007, s.49.

³⁵ Saraç, *a.g.e.*, s.51.

³⁶ *Niyâzî-i Mısri Divânı*, (Haz. Kenan Erdoğan) Akçağ Yayınları, Ankara, 1998, s.232.

³⁷ Naci Okçu, *Gâlib Divanı I-II*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993, s.868.

Metnin vokabüleri, divan şiirinin vokabüleriyle koşutluk içindedir. Şiirin temel kelimelerine, herhangi bir divanın gazeliyât bölümünde yer alan gazelerde sık sık tesadüf edilmesi ihtimal dâhilindedir.

“rüzgâr”, “gül”, “bülbul”, “bahçe”, “leylak”, “nergis”,

“lâle”, “sümbül”, “çınar”, “kıyamet”, “akıl”, “ruh”, “gönül”.

Sıraladığımız kelimeler, klasik şiirde farklı fonksiyonlar görürler. Gül, nergis, lâle ve sümbül gibi tabiat unsurları bazan sevgilinin güzellik vasıflarını vurgulamaya yarayan birer teşbih ögesi, birer müşebbehünbih olarak yer alırlar. Bazan da bir işret meclisi olmayı hak eden gülistânın baş döndürücü vasıflarını teşrih etmeye yardımcı olurlar. Gül, geleneksel sanat anlayışında sevgilidir, Peygamber’dir, Allah’tır.³⁸ Bülbul, ıstırap çeken âşıktır. Sümbül ise zalim sevgilinin simsiyah ve karmakarışık saçıdır. Diğer bir ifadeyle mazmun sınıfına giren bütün bu kelimelerin, daha doğrusu sembollerin, divan şairinin algı düzleminde bir karşılığı mevcuttur. Bu bitki ve hayvan isimleri, gerçek manada birer bahçe unsuru olarak da kullanılabilir. Bilhassa bahariyelerde bu tür zengin tabiat tablolarıyla sık sık karşılaşılır. Aynı zamanda baharın güzelliklerinin sona erişini betimleyen hazaniyelerde de aynı mazmunlara tesadüf edilir. Tabiatla meydana gelen değişimler, çeşitli sanatlar (teşbih, istiare, hüsn-i talil, tenasüp vb.) vasıtasıyla dile getirilir. Bütün bunlar geleneksel şairin hafızasında önceden hıfzedilmiş hazır kodlar olarak saklı durmaktadırlar.

Buraya kadar yaptığımız incelemeyle “Gazel”in beyit sayısı, kafiye şeması, redifi ve vokabüleriyle klasik şiirimizin en sıkı formlarından biri olan gazelin temel kurallarına uyduğunu görmekteyiz. Buna ek olarak şair, burada divan şiirinin belirleyici özelliklerinden biri olan “ses”i, dilin musikisini ve ritmik akışını yakalamayı başarmıştır. Yine de salt yapısal niteliklerine bakıp metni klasik bir gazel olarak tanımlamak Sezai Karakoç’a haksızlık etmek anlamına gelecektir. Zira şairin nihai amacı, bazı günümüz şairlerinin yaptığı gibi geleneği taklit etmek değil, onu yenileyerek aktüel hâle getirmektir. Evet, Karakoç öteden beri geçmiş şiir mirasının ürünleriyle içli dışlı bir sanatçıdır.³⁹ İlkokul beşinci sınıftayken eski metinleri okuyabilmek için kendi kendine eski yazıyı öğrenen, aruzla şiir yazmayı deneyecek kadar aruzu bilen ve seven; Gaziantep Lisesi’nde okuduğu yıllarda Nef’î’nin gazellerine nazireler yazan⁴⁰ şair, divan şiirinin sesine âşinâdır. Fakat bu, onun bir gelenek tekrarlayıcısı olduğu manasına gelmez. O, “geleneğe dönmek” sözüyle bugünkü modern edebiyatın araç ve formlarını dışlayıp kaside ve mesneviler ortaya koymayı kastetmez. Bilakis o, bir gelenek güncelleştiricisidir.

³⁸ Ali Yıldız, “Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Tasavvuf”, 38. *ICANAS Bildirileri*, C.IV, Ankara, 2008, s.1852.

³⁹ Ebubekir Eroğlu, *Sezai Karakoç’un Şiiri*, Bürde Yayınları, İstanbul, 1981, s.33.

⁴⁰ Turan Karataş, a.g.e., s.355.

Öncelikle gazelin aruz vezniyle yazılmadığı meydandadır. Ayrıca şair, "sümbül", "nergis", "gül" gibi sözcükleri divan şiiri vokabülerinden farklı bir biçimde kullanmaktadır. Ebubekir Eroğlu'nun incelemesinde değindiği gibi Karakoç, eski şiirimizin dünyasına açılmakta ve oradan imgeler devşirmektedir.⁴¹ Bundan ötürü bu kelimeleri nevi şahsına münhasır, anlaşılması güç anlamlarla donatmaktadır. Divan şiirinin semantiği içinde hangi mazmunun hangi anlam birimine karşılık geldiği son derece bariz iken bu metinde sümbülün, gülün ve kavağın tam olarak neyi tespit ettiğini belirtmek müşkül bir uğraştır. Zira burada modern şiirin en mühim niteliklerinden biri olan imgeler ve çağrışımlar devreye girmektedir.

Metnin birinci katmanında, baharın yani tabiatta yaşanan birtakım güzelliklerin nihayete ermesinden duyulan keder duygusu ağır basmaktadır. Şairin entelektüel birikimi, medeniyet tasavvuru ve fikrî eserlerinde devamlı vurguladığı modernizm-gelenek çatışması göz önünde bulundurulduğunda onun bu metinde, esasen İslam medeniyetinin yaşadığı buhranı anlattığı anlaşılır.

Modernizm rüzgârıyla beraber Türk-İslam geleneği sarsıcı bir kırılma yaşamıştır. Bu kırılma ile Türk-İslam geleneğinin hemen hemen bütün kurum, yapı, anlayış ve unsurları zarar görmüştür. Modernleşme süreci toplumsal anlamda bir değişim ve dönüşümü sürecini de beraberinde getirmiştir. Batı'dan ödünç alınan kavramlar, altyapıdan mahrum birer ideoloji olarak gündelik yaşama yansımıştır. Modernliğin sonucunda ortaya çıkan yaşam tarzları, Türk insanını geleneksel değerlerinden eşi görülmedik bir biçimde sökü� çıkarmıştır.⁴² Türk modernleşmesi, kısa süre içinde kökten ve esaslı değişiklikler yaratmayı amaçlayan bir proje olduğundan dolayı yaşanan süreç, daha büyük bir trajedi yaratmıştır.

Türkiye'de hızlı bir şekilde yürütülen Batılılaşma projesi sayesinde toplum yapısında kısa zaman içinde radikal değişiklikler yapılacağına inanılmıştır. Bu çerçevede günlük hayatın geleneksel değerler üzerine inşa edilmekten kurtarılması umut edilmiştir. Fakat beklenen olmamıştır; bütün bu çabalar geleneksel yaşam biçim ve pratiklerini bıçak gibi kesmeye yetmemiştir. Çünkü toplum henüz epistemolojik anlamda bir kopuş yaşamamıştır. Öte yandan modern tasarımlar günlük hayatın pek çok alanında boy göstermeye başlamıştır. Bu durum modernitenin içine doğduğu zihniyetle tanışmadan onun doğurduğu pratiklerle tanışmak zorunda kalan Türk insanını bir açmaza sürüklemiştir.⁴³ Özellikle Cumhuriyet sonrasında yetişen ilk kuşaklar söz konusu sarsıntıyı daha derinden yaşamışlardır.

⁴¹ Eroğlu, *a.g.e.*, s.71.

⁴² Büşra Sürgeç, "Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Temel İzleklerden Biri Olarak Arada Kalmışlık", *Aynanın Sırrı: Mustafa Kutlu Sempozyumu Bildirileri*, (Haz. M. Fatih Andı ve Bahtiyar Aslan), Küçükçekmece Belediyesi Yayınları, Haziran 2012, s.287.

⁴³ Büşra Sürgeç, *a.g.e.*, s.292.

Karakoç,

“Vakit görmemişti böyle bir kıyameti”

dizesiyle yaşanan süreci kıyamete benzetir. Gülistanın kestane ve kavak gibi öğeleri bu felakete tahammül edecek güç bulamamışlardır. Bütün bu olumsuzluklar “düştü” yüklemiyle verilir. Şiirde altı kez tekrar edilen “düştü” kelimesine, daha doğrusu redifine dikkat edilmesi gerekmektedir. Bilindiği gibi redif, divan şiirinin omurgasıdır. Şiirin ana fikri çoğunlukla redifin içinde gizlenir. Klasik şiirde “düşmek” redifi çoğu zaman olumsuz manada kullanılır. Türkçe’de ve Türk edebiyatında “düşüş”, her ne kadar bazı kullanımlarda olumlu/yapıcı anlam değerleri ile görünse de, bize hemen tamamen olumsuz ve yıkıcı bir anlamlar dizgesi sunar.⁴⁴ “Düşmek”, çoğu zaman parçalanmanın, uzaklaşmanın, kopmanın, kırılmanın nedeni olmuş; bazen bu hallerin bilincini hissettirmiş ve her şeyden önemlisi insanlara düşüşünü hatırlatarak, tekrar çıkışının yollarını göstermiştir.⁴⁵ Bu hususiyet göz önünde bulundurulduğunda şairin düşmek fiiline ne denli çarpıcı bir yorum yüklediği ortaya çıkar.

Metnin dördüncü beytinde geçen “yeşilin sonsuzluk yüklü çağı” ifadesi ise İslam medeniyetini temsil eden bir imgedir. Türk-İslam medeniyetinin başat sembollerinden biri olan “çınar” da büyük bir gürültüyle düşmüş, yıkılmıştır. Yani bin yıllık göz kamaştırıcı birikim, yerini, kendinin zıddı bir epistemolojiye yaslanan başka bir uygarlığa terk etmek zorunda kalmıştır. Bu başkalaştırma projesinin neticesinde ruhlar ulviyetten uzaklaşıp kararırılmış, gönüller kalbî ve samimi bağları koparıp atmıştır.

Şiirde divan şiirine has vokabülerin, alışılmışın dışında bir tarzda kullanılması dikkat çekmektedir. Sezai Karakoç, geleneği derinden kavramış, özümsemiş ve içselleştirmiş modern bir sanatçı olarak onu araçsallaştırmaktadır. Burada bülbül, leylak, lâle, sümbül ve çınarın birer birer düşmesi bizim geleneksel kültür yükümüzün, geleneksel tutumlarımızın art arda yok oluşuna da işaret etmektedir. Gülistan harap olmuştur. Bundan dolayı geleneksel kitap sanatlarından musikiye, mimariden klasik şiire kadar İslam medeniyetini yapan tüm âmiller ortadan kalkmak zorunda bırakılmıştır. Bunların yerini modernizmin kaypak tutamaları almaya başlamıştır.

Burada Sezai Karakoç, divan şiirinin havuzuna ait tanıdık mazmunları farklı bir şekilde, İslam medeniyetinin yaşadığı trajik dönüşümü ifade etmek için kullanmaktadır. Yani gazelin muhtevasını değiştirmektedir. Bu, onun geleneğe ihanet ettiği anlamına gelmez. O, gelenekten yararlanan diğer şairler gibi eski

⁴⁴ Ali Yıldırım, “Düşmek İmajı ve Şeyh Galib’in Düşüşü”, *Bilig*, Yaz 2007, S.42, s.213-214.

⁴⁵ Ali Yıldırım, *a.g.e.*, s.223.

şiiirimizin sadece "zarfı ve tekniğiyle" barışık değildir. Onu asıl ilgilendiren, gelenekle aynı ruh dünyasını paylaşıp paylaşmamak meselesidir.⁴⁶ Karakoç'un bu tutumu, şairin ömrünü adadığı "Diriliş" tezinin muhtevasına koştur düşmektedir. Geleneğin atmosferinde nefes alıp veren, dahası kendini geleneğin zincirine tereddüt etmeden eklemleyebilen sanatçı, kendi edebi metinlerini oluştururken metinler arasılık bağlamında klasik şiiirimizle sağlam ve kalıcı bir ilişki kurmaktadır.

Tam da bu noktada Karakoç'un sanata ve edebiyata bakış açısını belirleyen asıl unsurun, onun derin ve kapsayıcı okumalar sonucunda geliştirdiği medeniyet anlayışı olduğu hatırlanmalıdır. İslam uygarlığının tarihsel oluşumlara yön veren dinamik ruhu, onun "Diriliş" düşüncesinin de özünü oluşturmaktadır. O halde amaç, geçmişte bize ait olan manevi değerlerin özümseyip yeniden diriltilmesidir.⁴⁷ Bu diriltme ise "Gazel"deki gibi taklitten kaçınarak, eskiyi yenileyerek gerçekleştirebilir. Aksi halde "eskinin sırrını bulmak" mümkün olmayacaktır.⁴⁸ Nitekim sanatçı, "Kendini Arayan Şiir, Şiiirimiz" başlıklı yazısında şu sözlerle klasik mazmunların yenilenmesi gerektiğinin altını çizmektedir:

*"Aruzla, vezinli ve kafiyeli, tıpatıp divan şiiirinde olduğu gibi kasideler, gazeller, murabbalar mı yazılacaktır? Ya da adı, kaside, divan, gazel olsun da ne olursa olsun mu denecekti? Hayır, bu iki yol da değil. Asıl gerekli olan eski şiiirimizin ruhunun, algılanmasının, şiiire bakışının yeniden dirilişiydi. Biçimlerin ve mazmunların aynen alınışı değil, onların bugünkü şartlarda doğurması gereken şekilleri. Yani şiiir, aruzla olmak zorunda değil, ama aruz ruhu ve yankısından sesler getirmeli; gül, bülbül, şarap, saki, rakip gibi mazmunların kullanılması yenilenmeli, ayrıca çağımızda bunlara karşılık yeni mazmunlar doğurulmalı idi."*⁴⁹

Karakoç'a göre tıpkı divan şiiirinde olduğu gibi aruz vezniyle kafiyeli şiiirler yazmak ya da başlığı gazel, kaside, murabba olan, fakat içeriği tamamen bunların çağrıştırdığı anlamlardan farklı olan metinler kale almak yanlıştır. Asıl gerekli olan, eski şiiirinin ruhunun algılanması, şiiire bakışının yeniden diriltilmesidir. Karakoç, bu pasaj aracılığıyla yeniliğin ve buluşun farklı biçim arayışlarının vazgeçilmez paydası olarak geleneği işaret etmiş olmaktadır.⁵⁰

Sonuç

Sezai Karakoç, modern Türk şiiirinin rüknünü oluşturan sanatçılardan biridir. O, geleneği yalnızca metinler arasılık noktasında temellük etmiş; beyit, ka-

⁴⁶ Karataş, *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, s.301.

⁴⁷ Macit, *Gelenekten Geleceğe*, s.39.

⁴⁸ Sezai Karakoç, "Şair ve Gelenek", *Edebiyat Yazıları I*, 4.baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1997, s.109.

⁴⁹ Sezai Karakoç, "Kendini Arayan Şiir, Şiiirimiz", *Edebiyat Yazıları II: Dışımızın Zarı*, 2.baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1997, s.13-14.

⁵⁰ İsmet Emre, "Sezai Karakoç'un Sanat ve Edebiyat Görüşü", *Sezai Karakoç*, Kültür ve Tuzim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2010, S.160.

fiye ve başlıklar dışında divan şiirine yaklaşmayan bir isim değildir. Onun kast ettiği şey asla geçmişin tekrarı değildir. Karakoç, güncel, aktüel, çağa ait olanla barışıktır ve bu, bilinçli bir barışıklıktır. O, bu çağın insanı olarak bu çağın insanına şiirler yazmaktadır.⁵¹ Zaten gelenek ancak özümseyerek, kendini yapan atmosferin içerisinde, yaşanılabilir bir iklim olarak idrak edilebilirse anlamlıdır. Karakoç'un şiiri de bu tür "samimi" ve "sahih" bir çıkışı ifade eder. "Gazel" şiiri, bu çerçevede Divan şiirinin sesiyle modern içeriğin bulunduğu örneklerden biri olması dolayısıyla dikkate değer bir metindir. Yaşanılan kültür ve zihniyet değişmelerine rağmen klasik şiiri aynen devam ettirmek isteyenler mahpus oldukları daire içerisinde kalmışlardır.⁵² Bugünkü modern Türk şiirini zenginleştirecek ve kalıcı kılacak yol, geleneği olduğu gibi tekrarlamaktan değil Karakoç gibi uzun çabalar, çileler ve arayışlar sonunda onu yenileştirmekten geçmektedir. Öte yandan bu temenni, usta şair gibi edebiyat geleneğiyle içtenlikli bir ilişki kurmayı zorunlu kılmaktadır.

⁵¹ Münire Kevser Baş, *Sezai Karakoç'un Şiirinde Metafizik Vurgu*, İnsan Yayınları, İstanbul, 2011, s.12.

⁵² Macit, *Gelenekten Geleceğe*, s.43.

KAYNAKÇA

- AKKANAT, Cevat, *Gelenek ve II. Yeni Şiiri*, Okur Kitaplığı, İstanbul, 2012.
- AKTULUM, Kubilay, *Metinler Arası İlişkiler*, Öteki Yayınevi, Ankara, 2000.
- ANDI, M. Fatih, "İstanbul'a İki Bakış: Sezai Karakoç ve Cemal Süreya'nın Şiirlerinde İstanbul", *Güneşe Tutulan Ayna*, Hat Yayınevi, İstanbul, 2010.
- ANDI, M. Fatih, "Gidelim Serv-i Revânım Yürü... Ama Nereye?", *Güneşe Tutulan Ayna*, Hat Yayınevi, İstanbul, 2010.
- BAŞ, Münire Kevser, *Diriliş Taşları: Sezai Karakoç'un Düşünce ve Sanatında Temel Kavramlar*, Lotus Yayınevi, Ankara, 2008.
- BAŞ, Münire Kevser, *Sezai Karakoç'un Şiirinde Metafizik Vurgu*, İnsan Yayınları, İstanbul, 2011.
- ELIOT, T.S., "Gelenek ve Şair", *Edebiyat Üzerine Yazılar*, Çev.Sevim Kantarcıoğlu, Paradigma Yayınları, İstanbul, 1997.
- EMRE, İsmet, "Sezai Karakoç'un Sanat ve Edebiyat Görüşü", *Sezai Karakoç*, Kültür ve Tuzim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2010.
- ERDOĞAN, Kenan (Hazırlayan), *Niyâzî-i Mısrî Divânı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1998.
- EROĞLU, Ebubekir, *Sezai Karakoç'un Şiiri*, Bürde Yayınları, İstanbul, 1981.
- KARAKOÇ, Sezai, *Edebiyat Yazıları I*, 4.baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1997.
- KARAKOÇ, Sezai, *Edebiyat Yazıları II*, 2.baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1997.
- KARAKOÇ, Sezai, *Gün Doğmadan*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2010.
- KARATAŞ, Turan, *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 1998.
- MACİT, Muhsin, *Gelenekten Geleceğe*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2005.
- NAS, Halef, *Modern Türk Şiirinde Geleneğin İzleri* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa, 2006.
- OKÇU, Naci (Hazırlayan), *Gâlib Divanı I-II*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993.
- OKTAY, Ahmet, "Karakoç İçin", *Hece, Sezai Karakoç Özel Sayısı*, S.73, Ankara, 2010.
- ÖRGEN, Ertan, *Türk Şiirinde Gelenek*, Palet Yayınları, Konya, 2010.
- SARAÇ, M. A. Yekta, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, 3F Yayınları, İstanbul, 2007.
- SÜRGİT, Büşra, "Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerinde Temel İzleklerden Biri Olarak Arada Kalmışlık", *Aynanın Sırrı: Mustafa Kutlu Sempozyumu Bildirileri*, (Haz. M. Fatih Andi ve Bahtiyar Aslan), Küçükçekmece Belediyesi, Haziran 2012, s.287-313.
- SÜRGİT, Büşra, "Cahit Zarifoğlu'nun Şiirlerinde Tasavvufun Görünüm Biçimleri", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 9/3 Winter 2014, s.1289-1308.
- YILDIRIM, Ali, "Düşmek İmajı ve Şeyh Galib'in Düşüşü", *Bilig*, Yaz 2007, S.42, s.213-227.
- YILDIZ, Ali, "Sezai Karakoç'un Şiirlerinde Tasavvuf", 38. *ICANAS Bildirileri*, C.IV, Ankara, 2008, s.1839-1861.

